KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.7.2021 r.
COM(2021) 388 final

2021/0208 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie przystąpienia Unii Europejskiej do Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych

{SEC(2021) 279 final} - {SWD(2021) 192 final} - {SWD(2021) 193 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

• Przyczyny i cele wniosku

Obecnie obywatele UE i przedsiębiorstwa, ubiegając się o uznanie i wykonanie w państwie trzecim orzeczeń wydanych w UE, mają do czynienia z otoczeniem prawnym, które jest rozproszone ze względu na brak kompleksowych międzynarodowych ram ustanowionych w odniesieniu do uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. Oznacza to, że wierzyciele, których roszczenia zostały stwierdzone orzeczeniem sądu, muszą odnaleźć się w mozaice przepisów praw krajowych państw niebędących członkami UE, dotyczących uznawania zagranicznych orzeczeń, a także w obowiązujących traktatach dwustronnych, regionalnych i wielostronnych. W związku z tym, aby mieć szansę wykonania istotnego dla nich orzeczenia, osoby uczestniczące w międzynarodowym postępowaniu sądowym muszą zainwestować środki, czas, a w wielu przypadkach także zasięgnąć opinii zewnętrznych ekspertów w celu przygotowania solidnej strategii postępowania sądowego. Taka złożoność, jak również związane z nią koszty i niepewność prawa**,** stanowią czynniki odstraszające, które mogą powodować, że przedsiębiorstwa i obywatele unikają postępowań sądowych i poszukują innych form rozwiązywania sporów, rezygnują z dochodzenia swoich roszczeń lub decydują się całkowicie zrezygnować z zawierania transakcji międzynarodowych. To z kolei może mieć negatywny wpływ na gotowość przedsiębiorstw i obywateli UE do prowadzenia międzynarodowej działalności handlowej i inwestycyjnej. Ponadto, ponieważ wykonywanie orzeczeń UE w państwach niebędących członkami UE jest niepewne, egzekwowanie prawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla przedsiębiorstw i obywateli UE jest utrudnione.

Wzrost międzynarodowych przepływów handlowych i inwestycji zwiększa ryzyko prawne dla przedsiębiorstw i obywateli UE, ale sytuacji tej można zaradzić dzięki przewidywalnemu systemowi transgranicznego uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych lub handlowych. Do niedawna na szczeblu międzynarodowym uznawanie i wykonywanie zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych nie było jednak kompleksowo uregulowane, nawet jeśli istnieją pewne dwustronne lub wielostronne umowy o ograniczonym zakresie. Sytuacja ta zmieniła się wraz z przyjęciem **Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych** („konwencja w sprawie orzeczeń”)[1] w lipcu 2019 r.

Konwencja w sprawie orzeczeń, przyjęta pod auspicjami Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego („konferencja haska”), może poprawić obecny system obiegu zagranicznych orzeczeń. Celem Konwencji jest wspieranie powszechnego skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz ułatwianie opartych na zasadach, wielostronnych stosunków handlowych i inwestycji oraz mobilności przez współpracę sądową[2].

UE zawsze popierała utworzenie wielostronnego systemu uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych i w związku z tym aktywnie uczestniczyła w procesie negocjacyjnym dotyczącym Konwencji z myślą o ewentualnym przystąpieniu do tego przyszłego systemu międzynarodowego. Na podstawie mandatu udzielonego Komisji

[1] Konwencja z dnia 2 lipca 2019 r. o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych.

[2] Preambuła do konwencji w sprawie orzeczeń.

Europejskiej przez Radę w maju 2016 r.[3] Komisja reprezentowała interesy Unii podczas procesu negocjacyjnego na konferencji haskiej.

Negocjacje w sprawie konwencji w sprawie orzeczeń zakończyły się pomyślnie w lipcu 2019 r., a konwencja ta jest obecnie otwarta do podpisu, ratyfikacji lub przystąpienia. Jeżeli Unia Europejska przystąpi do konwencji w sprawie orzeczeń zgodnie z propozycją Komisji, konwencja ta będzie miała zastosowanie do uznawania i wykonywania orzeczeń przychodzących i wychodzących między państwami członkowskimi UE i innymi umawiającymi się państwami tej konwencji.

Niniejszy wniosek jest zgodny z celami Komisji określonymi w wytycznych politycznych dla Komisji Europejskiej (2019–2024)[4], w szczególności w odniesieniu do priorytetu „Nowy impuls dla demokracji europejskiej”[5]. Jest to zgodne ze zobowiązaniem Unii do wielostronności w stosunkach międzynarodowych i prawdopodobnie zachęci inne kraje i partnerów handlowych UE do przystąpienia do konwencji w sprawie orzeczeń. Przystąpienie UE do wielostronnej konwencji o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych byłoby również zgodne z polityką Unii mającą na celu zwiększenie rozwoju handlu międzynarodowego i inwestycji zagranicznych oraz mobilności obywateli na całym świecie.

- **Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki**

UE posiada dobrze rozwinięty system[6] wzajemnego uznawania i wykonywania przez państwa członkowskie orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych, który wprowadzono jako niezbędne uzupełnienie jednolitego rynku. Rozporządzenie Bruksela Ia[7] nie ma jednak zastosowania do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w państwach niebędących członkami UE.

Na szczeblu międzynarodowym UE zawarła konwencję międzynarodową z państwami EOG i Szwajcarią (konwencja lugańska z 2007 r.[8]). Ponadto pierwsza próba ustanowienia wielostronnych ram uznawania i wykonywania orzeczeń zaowocowała zawarciem w 2005 r. konwencji o właściwości sądu[9]. W ramach tej konwencji zapewniono uznawanie i wykonywanie orzeczeń w sprawach, w których strony uzgodniły sąd mający właściwość wyłączną do rozpatrywania ich sporu. Unia ratyfikowała tę konwencję w 2015 r., co oznacza, że jest ona obecnie częścią dorobku prawnego UE.

---

3 Zob. *Wyniki posiedzenia Rady Unii Europejskiej ds. Konkurencyjności (3470. posiedzenie Rady Unii Europejskiej), które odbyło się w dniach 26 i 27 maja 2016 r., nr 9357/16,* i *projekt decyzji Rady Unii Europejskiej (nr 8814/16) upoważniającej do rozpoczęcia negocjacji w sprawie Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych (konwencji w sprawie orzeczeń) w ramach Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.*

4 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_pl.pdf

5 Jednocześnie wspiera on cele głównych kategorii „Silniejsza pozycja Europy na świecie” oraz „Gospodarka służąca ludziom”.

6 Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona), Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 1 („rozporządzenie Bruksela la”).

7 Tamże.

8 Konwencja o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 339 z 21.12.2007, s. 3.

9 Konwencja z dnia 30 czerwca 2005 r. o umowach dotyczących właściwości sądu.

Poza konwencją właściwości sądu z 2005 r., która ma wyłącznie ograniczony zakres zastosowania, nie istnieją żadne globalne wielostronne ramy obiegu orzeczeń.

Konwencja w sprawie orzeczeń stanowiłaby zatem uzupełnienie istniejących ram prawnych w Unii, zapewniając obieg zagranicznych orzeczeń wykraczający poza istniejący system stosowany w obiegu między państwami UE i EOG oraz Szwajcarią.

Konwencja nie zmieniłaby wewnętrznego dorobku prawnego UE w przypadku braku jakiegokolwiek oświadczenia, ponieważ oba instrumenty mają zastosowanie w różnych kontekstach[10]. Jest to spowodowane tym, że rozporządzenie Bruksela Ia ma zastosowanie do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych wewnątrz UE, podczas gdy Konwencja miałaby zastosowanie w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach niebędących członkami UE. Aby zagwarantować, że przystąpienie do Konwencji nie będzie miało wpływu na realizację celów politycznych rozporządzenia Bruksela Ia, niezbędne będzie jednak złożenie oświadczenia. W szczególności w przypadku spraw dotyczących najmu komercyjnego w rozporządzeniu Bruksela Ia przyznano właściwość wyłączną sądom państwa członkowskiego, w którym znajduje się dana nieruchomość. W konwencji w sprawie orzeczeń nie zawarto takich zasad dotyczących właściwości wyłącznej w odniesieniu do najmu nieruchomości komercyjnych. W związku z tym na podstawie tej konwencji państwa członkowskie byłyby zobowiązane do uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w państwach trzecich dotyczących umów komercyjnej dzierżawy nieruchomości położonych na ich terytorium. Byłoby to sprzeczne z celem politycznym rozporządzenia Bruksela Ia nadającego sądom w UE właściwość wyłączną w odniesieniu do sporów dotyczących nieruchomości położonych w UE.

W związku z tym ukierunkowane oświadczenie wyłączające uznawanie i wykonywanie orzeczeń dotyczących umów najmu nieruchomości handlowych położonych w UE należy złożyć w momencie przystąpienia. To ograniczone oświadczenie gwarantuje spójność Konwencji z dorobkiem prawnym UE, nie utrudniając jednocześnie całkowitej realizacji wszystkich celów politycznych niniejszego wniosku.

- **Spójność z innymi politykami Unii**

Konwencja w sprawie orzeczeń jest wynikiem stopniowego procesu ułatwiania obiegu orzeczeń na całym świecie. Opiera się ona na konwencji o właściwości sądu z 2005 r. i ma na celu rozszerzenie zakresu orzeczeń, które mogą być w obiegu między państwami. Założeniem konwencji przyjętych pod auspicjami konferencji haskiej jest osiągnięcie tego celu bez ingerowania w konwencje specjalistyczne, które mogą obowiązywać w odniesieniu do poszczególnych dziedzin, takich jak sprawy związane z obszarami morskimi i transportem, ani w obowiązujące konwencje dwustronne.

Ze względu na zwiększenie pewności prawa oraz ograniczenie kosztów i czasu trwania procedur w międzynarodowych postępowaniach sądowych, konwencja w sprawie orzeczeń może zachęcić przedsiębiorstwa i obywateli UE do zawierania transakcji międzynarodowych, zwiększając tym samym wolumen handlu transgranicznego i inwestycji.

[10] Zob. art. 23 ust. 4 konwencji w sprawie orzeczeń. Należy zwrócić uwagę, że konwencja w sprawie orzeczeń nie wpłynęłaby również na stosowanie konwencji lugańskiej ani konwencji o właściwości sądu z 2005 r., ponieważ na podstawie art. 23 ust. 2 pierwszeństwo mają wcześniejsze traktaty.

Ponadto przystąpienie do konwencji w sprawie orzeczeń jest zgodne z zaangażowaniem Unii na rzecz wielostronności i porządku globalnego opartego na zasadach.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Kompetencja Unii w zakresie regulowania kwestii uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych opiera się na art. 81 ust. 2 lit. a) TFUE.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 TFUE Unia ma wyłączną kompetencję „do zawierania umów międzynarodowych w zakresie, w jakim ich zawarcie może wpływać na wspólne zasady w UE lub zmieniać ich zakres". W wyniku przyjęcia rozporządzenia Bruksela I Unia uzyskała taką wyłączną kompetencję zewnętrzną w zakresie regulowania kwestii dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń państw trzecich w sprawach cywilnych i handlowych[11].

Konwencja w sprawie uznawania i wykonywania orzeczeń zagranicznych wchodzi zatem w zakres tej wyłącznej kompetencji zewnętrznej Unii. Unia może do niej przystąpić na podstawie art. 81 ust. 2 lit. a) i art. 218 ust. 6 lit. a) TFUE.

• Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Nie dotyczy

• Proporcjonalność

Celem niniejszego wniosku jest poprawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla stron w UE przez ułatwienie uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych przez sądy w UE niezależnie od tego, gdzie dłużnik posiada majątek, zwiększenie pewności prawa dla przedsiębiorstw i obywateli uczestniczących w transakcjach międzynarodowych oraz zmniejszenie kosztów i czasu trwania postępowań w transgranicznych postępowaniach sądowych. Jednocześnie celem niniejszego wniosku jest umożliwienie uznawania i wykonywania orzeczeń wydanych w państwach trzecich w UE tylko wtedy, gdy przestrzegane są podstawowe zasady prawa Unii i gdy nie ma to wpływu na wewnętrzny dorobek prawny w tej samej sprawie.

Cele te można osiągnąć wyłącznie przez przystąpienie do systemu wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń między państwami, takiego jak system przyjęty w konwencji w sprawie orzeczeń. Państwa członkowskie nie mają już możliwości negocjowania wielostronnych lub dwustronnych konwencji o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń, ponieważ kompetencje zewnętrzne w sprawach jurysdykcji krajowej oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych ma wyłącznie Unia Europejska.

Działanie jednostronne na szczeblu UE nie osiągnęłoby celów określonych powyżej, gdyż nie ułatwiłoby uznawania i wykonywania orzeczeń UE w państwach niebędących członkami UE.

[11] Zostało to potwierdzone przez TSUE w opinii w sprawie konwencji lugańskiej, w której TSUE stwierdził, że wyłączna kompetencja zewnętrzna Wspólnoty Europejskiej ma zastosowanie m.in. do uznawania i wykonywania orzeczeń sądów państw trzecich w sprawach cywilnych i handlowych. Zob. opinia 1/03, ECLI:EU:C:2006:81.

Przystąpienie do istniejących ram wielostronnych, które UE pomogła wynegocjować, byłoby bardziej skuteczne, niż podejmowanie negocjacji na poziomie dwustronnym z państwami niebędącymi członkami UE. W zależności od tego, ile państw przystąpi do Konwencji, zapewniłaby ona wspólne ramy prawne w kwestii orzeczeń państw trzecich, niezależnie od państwa, z którego pochodzą. Zapewniłaby ona również jedne wspólne ramy prawne dla przedsiębiorstw i obywateli UE dochodzących uznania lub występujących o wykonanie orzeczeń wydanych przez sądy w państwach UE i w państwach niebędących członkami UE[12].

- **Wybór instrumentu**

Nie dotyczy

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

- **Oceny *ex post*/oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Nie dotyczy

- **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W ramach oceny poszczególnych wariantów strategicznych związanych z konwencją w sprawie orzeczeń Komisja zwróciła się o opinie zainteresowanych stron za pośrednictwem otwartych konsultacji publicznych oraz warsztatów z udziałem państw członkowskich[13]. Oprócz tego kontrahent zewnętrzny przeprowadził badanie oraz szereg działań w zakresie konsultacji, takich jak badanie internetowe, wywiady ukierunkowane z zainteresowanymi stronami, a także rozesłał kwestionariusz do organów państw członkowskich.

Konsultacje te wykazały, że przystąpienie do konwencji w sprawie orzeczeń zostało poparte zarówno przez państwa członkowskie, jak i przez zdecydowaną większość zainteresowanych stron (przedstawicieli zawodów prawniczych, przedsiębiorstw, organizacji zawodowych prawników i komorników sądowych, przedstawicieli środowisk akademickich itp.). W kwestii możliwości składania oświadczeń[14] państwa członkowskie wyraziły sprzeciw wobec składania oświadczeń na podstawie art. 19 Konwencji i nie wyraziły jasnych poglądów w odniesieniu do oświadczeń na podstawie art. 18. Tylko niewielka liczba zainteresowanych stron opowiedziała się za przystąpieniem z oświadczeniem na podstawie art. 19, natomiast nie stwierdzono żadnej przeważającej tendencji w przypadku oświadczeń na podstawie art. 18.

Wkład tych konsultacji był bardzo ważny dla kształtowania opinii Komisji w kwestii najlepszego podejścia w zakresie tego wniosku. W ich wyniku Komisja postanowiła zaproponować przystąpienie UE do konwencji w sprawie orzeczeń z ograniczonym,

---

12 W tej kwestii zob. również sekcje 3 i 4 sprawozdania z oceny skutków towarzyszącemu niniejszemu wnioskowi.

13 Na warsztatach państwa członkowskie wyrażały swoje wstępne opinie w oczekiwaniu na dalszą analizę wpływu wszystkich wariantów strategicznych.

14 Oświadczenie na podstawie art. 18 Konwencji (wyłączające określone kategorie spraw) albo na podstawie art. 19 (wyłączające orzeczenia w sprawach cywilnych lub handlowych dotyczących państw).

ukierunkowanym oświadczeniem wyłączającym uznawanie i wykonywanie przez sądy w UE orzeczeń wydanych w państwach trzecich dotyczących komercyjnego dzierżawy (najmu) nieruchomości położonych w UE.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

W procesie negocjowania konwencji w sprawie orzeczeń Komisja stale konsultowała się z ekspertami z państw członkowskich i polegała na ich wiedzy fachowej. Ponadto konsultowano się z ekspertami z państw członkowskich w ramach prac przygotowawczych do niniejszego wniosku.

Komisja opierała się również na badaniu przeprowadzonym przez kontrahenta zewnętrznego na potrzeby wsparcia analizy oceny skutków. Badanie to[15] zawiera szeroką analizę ekonomiczną i prawną poszczególnych dostępnych wariantów strategicznych. W badaniu zastosowano różne narzędzia analityczne, począwszy od wykorzystywania danych empirycznych zgromadzonych różnymi metodami (badanie internetowe, kwestionariusz i wywiady), aż po statystyki czy analizę danych. W przypadkach, gdy nie były dostępne dane ilościowe, zastosowano szacunki jakościowe. Na spotkaniu warsztatowym szacunki te, jak również poszczególne przyjęte założenia, potwierdzili eksperci zewnętrzni.

We wnioskach z badania stwierdzono, że najbardziej odpowiednim sposobem osiągnięcia celów polityki jest przystąpienie do Konwencji bez składania jakiegokolwiek oświadczenia. Wnioski te odzwierciedla niniejszy wniosek, gdyż proponuje się w nim przystąpienie do konwencji w sprawie orzeczeń tylko z ukierunkowanym oświadczeniem o ograniczonym zakresie, które uznano za niezbędne na potrzeby osiągnięcia spójności z dorobkiem prawnym UE. Jednocześnie takie oświadczenie o ograniczonym zakresie nie utrudnia osiągnięcia pozostałych celów niniejszego wniosku ani jego efektywności w odniesieniu do oczekiwanych bezpośrednich korzyści dla przedsiębiorstw i obywateli UE.

Komisja polegała ponadto na szerokiej wiedzy fachowej w zakresie uznawania i wykonywania orzeczeń na szczeblu UE związanej ze stosowaniem rozporządzenia Bruksela Ia, poprzedzającego je rozporządzenia (WE) nr 44/2001[16], które samo było kolejnym rozporządzeniem w tym samym przedmiocie następującym po konwencji brukselskiej z 1968 r.[17] W odniesieniu do interpretacji i stosowania tych instrumentów na szczeblu unijnym istnieją obszerne wytyczne TSUE.

- **Ocena skutków**

W ramach sprawozdania z oceny skutków rozważano stosowność przystąpienia UE do Konwencji. Rozważono kilka alternatywnych wariantów strategicznych dla przystąpienia UE do Konwencji. W tych wariantach strategicznych uwzględniono przystąpienie bez żadnego oświadczenia lub ze ściśle określonymi oświadczeniami – albo oświadczeniem złożonym na mocy art. 18 Konwencji, wyłączającym jej zastosowanie do określonych spraw (konsumenckich, pracowniczych lub ubezpieczeniowych, a także komercyjnych umów

[15] Badanie to ma zostać opublikowane po przyjęciu niniejszego wniosku.

[16] Zob. rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 12 z 16.1.2001, s. 1.

[17] Zob. konwencja brukselska z 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, Dz.U. L 299 z 31.12.1972, s. 32.

dzierżawy nieruchomości) albo oświadczeniem na podstawie art. 19 Konwencji, wyłączającym orzeczenia w sprawach cywilnych i handlowych z udziałem państw lub podmiotów państwowych.

Preferowanym wariantem jest przystąpienie do Konwencji z ograniczonym, ukierunkowanym oświadczeniem wyłączającym uznawanie i wykonywanie orzeczeń dotyczących umów komercyjnej dzierżawy (najmu) nieruchomości położonych w UE.

W celu określenia skutków ilościowych konwencji w sprawie orzeczeń na obieg orzeczeń między państwami UE a państwami niebędącymi jej członkami przyjęto robocze założenie, że osiem wybranych państw niebędących członkami UE przystąpi do tej konwencji. Wybranymi państwami niebędącymi członkami UE były Australia, Argentyna, Brazylia, Kanada, Chiny, Japonia, Republika Korei i Stany Zjednoczone. Wszystkie skutki szacowano w odniesieniu do okresu 2022–2026.

Preferowany wariant usprawni dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz zwiększy pewność prawa i przewidywalność międzynarodowych sporów sądowych. Bezpośrednie korzyści dla obywateli i przedsiębiorstw z UE z tytułu starań o uznanie i wykonanie w wybranych państwach niebędących członkami UE orzeczenia wydanego w UE szacuje się na kwotę od 1,1 do 2,6 mln EUR do 2026 r. Ma to związek z przewidywanym zmniejszeniem o 10–20 % kosztów związanych z uznawaniem i wykonywaniem orzeczeń wydanych w UE w państwach niebędących członkami UE. Ponadto oczekuje się, że średni czas trwania postępowań zostanie skrócony średnio o trzy do sześciu miesięcy.

Prostszy i bardziej przewidywalny system uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych ma również na celu promocję międzynarodowego handlu i inwestycji. Ze względu na prawdopodobny wzrost międzynarodowego handlu i inwestycji mogą wystąpić pozytywne skutki zarówno w mikro- jaki i makroskali, a także pozytywne efekty w zakresie możliwości zatrudnienia. Na poprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i pewności prawa w obrocie międzynarodowym wynikających z konwencji w sprawie orzeczeń skorzystają zwłaszcza MŚP.

Co ważne, preferowany wariant strategiczny jest w pełni zgodny z dorobkiem prawnym UE w tej dziedzinie, a mianowicie z rozporządzeniem Bruksela Ia. W ramach preferowanego wariantu komercyjna dzierżawa (najem) nieruchomości jest wyłączona z zastosowania Konwencji, ponieważ rozporządzenie Bruksela Ia nadaje sądom w UE właściwość wyłączną do zajmowania się sporami związanymi z komercyjnym najmem nieruchomości położonych w UE.

Z kolei uznano, że oświadczenie wyłączające pozostałe rozważane sprawy[18] nie jest niezbędne. W Konwencji przewidziano dostateczną ochronę dla stron słabszych (konsumentów, pracowników bądź ubezpieczającego, ubezpieczonego lub beneficjenta polisy ubezpieczeniowej), jednak w inny sposób niż ma to miejsce w dorobku prawnym UE. Ponadto w odróżnieniu od komercyjnej dzierżawy nieruchomości położonych w UE, inne oświadczenia, których zakres jest szerszy, mogłyby utrudnić pełne osiągnięcie celów niniejszej inicjatywy.

W dniu 23 kwietnia 2021 r. sprawozdanie z oceny skutków uzyskało opinię pozytywną wydaną przez Radę ds. Kontroli Regulacyjnej.

[18] Były to sprawy w dziedzinie konsumentów, zatrudnienia i ubezpieczeń.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Wniosek nie pociąga za sobą kosztów dla MŚP. Ponadto, w związku z tym, że MŚP mają skłonność do preferowania sądownego rozstrzygania sporów w stosunku do postępowania polubownego, oczekuje się, iż zwiększenie pewności prawa w połączeniu ze zmniejszeniem kosztów i czasu trwania postępowań w sporach międzynarodowych będzie miało pozytywny wpływ na ich gotowość do uczestnictwa w obrocie międzynarodowym lub rozszerzania zakresu tej działalności. Przystąpienie do Konwencji może również zwiększyć konkurencyjność MŚP. Dzieje się tak dlatego, że koszty międzynarodowych sporów sądowych, a zatem – pośrednio – koszty prowadzenia międzynarodowej działalności gospodarczej zmniejszą się, co zapewni MŚP z siedzibą w UE przewagę w porównaniu z przedsiębiorstwami z państw, które nie ratyfikowały Konwencji. Oczekuje się, że wniosek będzie miał też pozytywny wpływ na międzynarodowy handel i inwestycje.

- **Prawa podstawowe**

Wniosek ma na celu poprawę dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla przedsiębiorstw i obywateli UE, gdyż transgraniczne uznawanie i wykonywanie orzeczeń, będące integralną częścią prawa do dostępu do wymiaru sprawiedliwości, co do zasady ulegnie poprawie i stanie się bardziej przewidywalne. Konwencja odzwierciedla w znacznej mierze zasady dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń obowiązujące wewnątrz UE (rozporządzenie Bruksela Ia). W związku z tym Konwencja co do zasady nie odbiega od praw podstawowych UE ani od zasad rzetelnego postępowania. W Konwencji przewidziano w szczególności uzasadnienie odmowy uznania lub wykonania orzeczeń niezgodnych z podstawowymi zasadami rzetelnego postępowania lub z porządkiem publicznym obowiązującymi w państwie, w którym wystąpiono o ich uznanie lub wykonanie. Pomogłoby to upewnić się, w oparciu o sprawdzone podejście[19], że w państwie niebędącym członkiem UE należycie przestrzegano praw podstawowych, takich jak prawo do obrony czy prawo do rzetelnego procesu sądowego. Ponadto dzięki poprawie uznawania i wykonywania w państwach trzecich orzeczeń wydanych przez sądy w UE Konwencja ma na celu zwiększenie wolności prowadzenia działalności gospodarczej, a także wzmocnienie poszanowania prawa własności w UE.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wniosek nie ma wpływu na budżet Unii. Państwa członkowskie mogą ponieść jednorazowe koszty związane z wdrożeniem Konwencji, a koszty wymiaru sprawiedliwości mogą nieznacznie wzrosnąć ze względu na oczekiwany niewielki wzrost liczby spraw. Oczekuje się jednak, że w perspektywie średnio- i długoterminowej koszty te zrekompensuje oczekiwane skrócenie czasu trwania postępowań.

[19] Oprócz rozporządzenia Bruksela Ia podejście to zastosowano również w konwencji lugańskiej oraz w konwencji o właściwości sądu z 2005 r.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Ze względu na to, że wniosek dotyczy przystąpienia UE do konwencji międzynarodowej zawierającej jasne zasady w odniesieniu do uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń, nie będzie ustalany plan wdrożenia.

Jeżeli chodzi o monitorowanie i ocenę działania Konwencji w praktyce, UE będzie uczestniczyła w posiedzeniach komisji specjalnej, organizowanych regularnie przez konferencję haską w celu oceny stosowania Konwencji w praktyce.

Wewnętrzny unijny mechanizm oceny i monitorowania będzie odpowiadał na tyle, na ile to możliwe, mechanizmowi przeglądu przewidzianemu na konferencji haskiej. Ocena będzie przeprowadzana w regularnych odstępach czasu i będzie obejmowała ocenę skutków wynikających z przystąpienia UE do konwencji w sprawie orzeczeń, a także ocenę tego, czy osiągnięto główne cele, którym służyło przystąpienie. Ocena będzie również obejmowała analizę stosowności oświadczeń, aby ustalić, czy należy zachować czy też odwołać już złożone oświadczenie lub oświadczenia bądź złożyć nowe oświadczenie lub oświadczenia.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Nie dotyczy

- **Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku**

W związku z wyłączną kompetencją zewnętrzną Unii Europejskiej oraz faktem, że konwencja w sprawie orzeczeń zezwala, na mocy art. 26, na przystąpienie do niej regionalnej organizacji integracji gospodarczej, UE powinna sama zostać Umawiającą się Stroną Konwencji bez jej państw członkowskich na podstawie pozytywnej decyzji Rady.

W chwili przystąpienia Unia Europejska powinna zatem oświadczyć, zgodnie z art. 27 Konwencji, że UE ma kompetencje we wszystkich sprawach regulowanych Konwencją i że jej państwa członkowskie nie będą Umawiającymi się stronami Konwencji, lecz będą nią związane na podstawie przystąpienia do UE. Zgodnie z Protokołem (nr 22) w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którym Dania nie uczestniczy w działaniach podejmowanych na podstawie art. 81 ust. 2 Traktatu, przystąpienie UE do konwencji w sprawie orzeczeń nie obejmuje Danii.

W chwili przystąpienia do Konwencji UE powinna również złożyć oświadczenie dotyczące zakresu przedmiotowego Konwencji, zgodnie z jej art. 18, wyłączające z zakresu Konwencji orzeczenia dotyczące komercyjnej dzierżawy (najmu) nieruchomości położonych w Unii Europejskiej.

2021/0208 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie przystąpienia Unii Europejskiej do Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 2 lit. a) i art. 218 ust. 6 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając zgodę Parlamentu Europejskiego[1],

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Konwencję o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych pod auspicjami Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego („Konwencja") podpisano w dniu 2 lipca 2019 r.

(2) Konwencja ma na celu propagowanie dostępu do wymiaru sprawiedliwości na świecie dzięki zacieśnionej międzynarodowej współpracy sądowej. Konwencja ma na celu w szczególności zmniejszenie ryzyka i kosztów związanych z transgranicznymi postępowaniami sądowymi i rozstrzyganiem sporów, a zatem ułatwienie handlu międzynarodowego, inwestycji i mobilności.

(3) Unia aktywnie uczestniczyła w negocjacjach prowadzących do przyjęcia Konwencji i zgadza się z jej celami.

(4) Obecnie obywatele Unii i przedsiębiorstwa, ubiegając się o uznanie i wykonanie w państwie niebędącym członkiem Unii orzeczeń wydanych w Unii, mają do czynienia z otoczeniem prawnym, które jest niejednolite ze względu na brak kompleksowych międzynarodowych ram ustanowionych w odniesieniu do uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych. Wzrost międzynarodowych przepływów handlowych i inwestycji zwiększa ryzyko prawne dla przedsiębiorstw i obywateli Unii, ale sytuacji tej powinno się zaradzić dzięki przewidywalnemu systemowi transgranicznego uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych.

(5) Cele te można osiągnąć wyłącznie przez przystąpienie do systemu wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń między państwami, takiego jak system przyjęty w Konwencji. Jednocześnie Konwencja powinna umożliwiać uznawanie i wykonywanie orzeczeń wydanych w państwach trzecich w Unii tylko wtedy, gdy przestrzegane są podstawowe zasady prawa Unii i gdy nie ma to wpływu na wewnętrzny dorobek prawny.

(6) Na podstawie art. 26 Konwencji regionalne organizacje integracji gospodarczej, którym przysługują kompetencje w niektórych lub wszystkich sprawach

[1] Dz.U. C z , s. .

uregulowanych Konwencją, takie jak ma Unia, mogą podpisać, przyjąć, zatwierdzić Konwencję lub do niej przystąpić.

(7) Zgodnie z art. 3 ust. 2 Traktatu Unia ma wyłączną kompetencję do zawierania umów międzynarodowych w zakresie, w jakim ich zawarcie może wpływać na wspólne zasady w Unii lub zmieniać ich zakres. Konwencja ma wpływ na prawo wtórne Unii dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania wynikających z niej orzeczeń, w szczególności na rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012[2]. Unii przysługuje zatem wyłączna kompetencja we wszystkich sprawach regulowanych Konwencją.

(8) Zgodnie z art. 24 ust. 3 i art. 28 Konwencji przystąpienie do Konwencji może nastąpić przed jej wejściem w życie.

(9) Unia powinna zawrzeć Konwencję w drodze przystąpienia.

(10) W chwili zawarcia Konwencji, Unia powinna oświadczyć, zgodnie z art. 27 Konwencji, że ma kompetencje we wszystkich sprawach w niej uregulowanych. W związku z tym państwa członkowskie powinny być związane Konwencją w wyniku jej zawarcia przez Unię.

(11) W sprawach dotyczących komercyjnej dzierżawy (najmu) nieruchomości w rozporządzeniu (UE) nr 1215/2012 przyznano właściwość wyłączną sądom państwa członkowskiego, w którym położona jest dana nieruchomość. W Konwencji nie zawarto takich zasad dotyczących właściwości wyłącznej w odniesieniu do komercyjnego najmu nieruchomości. W chwili przystąpienia do Konwencji Unia powinna zatem złożyć oświadczenie na podstawie jej art. 18, wyłączające z zakresu Konwencji orzeczenia dotyczące komercyjnego najmu nieruchomości położonych w Unii.

(12) Irlandia jest związana rozporządzeniem (UE) nr 1215/2012, uczestniczy zatem w przyjęciu niniejszej decyzji.

(13) Zgodnie z art.1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej decyzji i nie jest nią związana ani jej nie stosuje,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Unia niniejszym zawiera Konwencję haską o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych z dnia 2 lipca 2019 r. („Konwencja”).

Tekst Konwencji dołącza się do niniejszej decyzji.

Artykuł 2

Komisja wyznacza osobę uprawnioną do złożenia, w imieniu Unii, dokumentu przystąpienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 Konwencji.

[2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 1).

Artykuł 3

Przy składaniu dokumentu, o którym mowa w art. 24 ust. 4 Konwencji, Unia składa następujące oświadczenie na podstawie art. 27 ust. 1 Konwencji:

„Unia Europejska oświadcza, zgodnie z art. 27 ust. 1 Konwencji, że ma kompetencje we wszystkich sprawach w niej uregulowanych. Państwa członkowskie Unii nie będą podpisywać, ratyfikować, przyjmować ani zatwierdzać Konwencji, jednak będą nią związane z racji zawarcia jej przez Unię Europejską.

Do celów niniejszego oświadczenia termin »Unia Europejska« nie obejmuje Danii, zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu (nr 22) w sprawie stanowiska Danii załączonego do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej".

Artykuł 4

Przy składaniu dokumentu, o którym mowa w art. 24 ust. 4 Konwencji, Unia składa następujące oświadczenie na podstawie art. 18 dotyczące komercyjnej dzierżawy (najmu) nieruchomości:

„Unia Europejska niniejszym oświadcza na podstawie art. 18 Konwencji, że nie będzie stosowała Konwencji do komercyjnej dzierżawy (najmu) nieruchomości położonych w Unii Europejskiej".

Artykuł 5

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*[3].

Sporządzono w Brukseli dnia […] r.

W imieniu Rady
Przewodniczący

[3] Data wejścia w życie porozumienia zostanie opublikowana przez Sekretariat Generalny Rady w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.